

## Szerkesztőségi iroda

Sepsi-Szentgyörgyön  
Csiki-utca, Matheovics-féle  
ház, hová  
a lap szellemi részét illető  
kérdések küldendők.

## Kiadó hivatal:

BERNSTEIN MÁRK  
könyvnyomdája  
hová a hirdetések és  
előfizetési pénzek  
bérmentesen intézendők.

## NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lapeten-  
ként kétszer,  
csütörtökön és vasárnap.

## ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK

Helyben házhoz hordva, vagy  
vidékre postán küldve  
Égész évre . . . 6 ft — kr.  
Fél évre . . . 3 ft — kr.  
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.  
Hirdetmények díja:  
3 hasálos petit-sorért, vagy  
annak helyéért 6 kr.  
Bélyegdíj külön 30 kr.  
Nyitólír sora 15 kr.

## Előfizetési felhívás

„NEMERE”  
IX. évfolyamának IV. negyedére

## Előfizetési feltételek:

Október - december . . . 1 ft 50 kr.  
Egy óra . . . . . ft 50 kr.  
Égész évre . . . . . 6 ft — kr.  
Külföldre egész évre . . . . 8 ft — kr.

Az előfizetési pénzek a „Nemere” kiadó-  
hivatalának Bernstein Márk könyvnyom-  
dájába Sepsi-Szentgyörgyre küldendők.

Előfizetőinket szívesen kérjük előfizetéseiket  
megújítani, miután felesleges példányokat nem nyo-  
mattathatunk.

A „Nemere” kiadó hivatala.

Budapest, október 8.

A napokban végre meghozzák a monarchia  
két felének hivatalos lapjai azon nagy horderejű  
közlést, melyhez hasonló csak két év előtt volt  
olvasható a legfelsőbb kéziratok nyilvánossá téte-  
lére szánt ama közönyökben. A hivatalos lapok  
pár nap alatt meghozták a híret a külügyminisz-  
teriumban végbenemelt változásnak; olvashatjuk a  
gróf Andrássy távozásáról s báró Haymerle  
kinevezéséről szóló királyi kéziratokat.

Andrássy tehát csakugyan megváltik döntő be-  
folyású állásától! Oly tény ez, mely kétségtelenül  
hevesebb dobbanásba hozza a magyar szíveket —  
még azon táborban is, hol eddig Andrássy ellen  
legjobban tüzelt az oppozíció.

## TÁRCSA.

## Őszi dalok.

## I.

Elmult a nyár, kelyhét a liljom, rózsza  
Elhullatá, mi szép, mindent magáról.  
Zörögve hull a kis levél a fárol,  
Hisz mindeniknek hervadás a sorsa.

Szép álmaink is egyszer így elmúlnak,  
Miként a bűvös-bájos dajka ének.  
Ábránd, remény, mik egykor éltetének,  
Miként virágszirmok, elhalványulnak.

Ősz van . . . kalászt a lány szellő nem renget,  
Pedig már él egy új tavasz csirája;  
De ah, szívünk, — ha elhullt már virága:  
Több új tavasznak báján nem merenghet

## II.

Veled vagyok, csupán veled;  
Olyan csendes minden itt.  
Senki ébren, minden alva,  
Mintha minden már kihalt;  
Oh, de hallom  
Szívednek veréseit.

Nézd, a fárol mint peregnék  
Le a sárguló levelek!  
Szívem sajog, hogyha látom,  
Könnyök égnék szempillámon;  
De megnyugszom,  
Ha nézhetem te veled.

Jer szívemhez! keblem forró,  
Vedd át annak melegét!  
Igy, kebled hideg havából —  
Míg az enyém vesz a lángból —

Minden nemzetnek megvan a maga jövővé  
geniusa, mely századok folyása alatt sem hagyja  
el azt, csak cserbe ne hagyassék. E jövővé szel-  
lem az öntudat, a magas czélkért való lelkesedés.  
A nép, melyet ez öntudat, e lelkesedés nem hagy  
el, biztosítva van minden időkre így nekünk nem  
lehet nemesebb feladatunk, mint ez öntudat, ezen  
lelkesedés alapját, a magyarság eszméjét magunk-  
ban s gyermekeinkben megtartani, ápolni s élesze-  
teni. Mert az a kezesség a nemzet fennmaradására  
nézve. S ekkor nem fog teljesülni Vörösmartyó söté-  
tét jóslata a népsírról s a benne elcsúszó nem-  
zetről, hanem megvalósul Szechenyi híres mondá-  
sa, mely Magyarországot nem a múltban, de a jö-  
vőben keresi.

Nemzetünk élni fog, a míg a magyarságban  
s ennek magas hivatásában való hit el s általunk  
folytonosan ápolatik. A magyarság nem szólásfor-  
ma, de élő eszme. Ma már nemcsak magyar írók  
hirdetik, hogy a magyarság nagy eszme Európa  
egész keletére nézve s a magyarságot kioltani any-  
nyit tenne, mint a szabadság világát Európa egész  
keletére nézve kioltani. Nézzünk körül s legyünk  
büszke ama tényre, — hogy a szabadság honol a  
Kárpátok és az Adria közt. Keletre tőlünk a des-  
potikus Oroszország, délre a fanatikus Törökör-  
szág, hol fanatizált törökök és fanatizált kereszt-  
tyének gyilkolják le egymást. Északra fekszik Né-  
metország, mely nem ismer magasabb feladatot a  
katonaállam eszméjének megvalósításánál s mely a  
demokratikus eszmét népei közt már majdnem tel-  
jesen elfojtotta. S nyugatra tőlünk Ausztria, mely  
csak Magyarországot követelése folytán nyerte meg  
szabadságát.

Valóban csudálatos, hogy az ázsiai magyar  
faj a kiválasztott: zászlóvivője lenni a szabadság-  
nak Európa keletén, mikor valamennyi vele rokon  
faj, a török, mongol, tatár a legmeregvebb despo-  
tizmusra hajlik. A magyar faj, mióta csak Euró-  
pában meggyökeresedett, mindig az emberiség leg-  
magasabb eszméinek szolgálatában állott. S a med-

dig a szabadság, egyenlőség, — művelődés eszméi  
bennünk élni fognak, a meddig hiszünk a magyar  
isteni szentháromságban: addig a magyarok istene  
sem hagy el bennünket. Paskievics, Haynau, Bach  
és Schmerling dacára Magyarországot újra feltáma-  
dott az önállóság minden attribútumával. Van ma-  
gyar király, van magyar szent korona. E büszke  
vivmányra bizalommal tekintünk most, midőn An-  
drássy leszáll a külügyek vezetésének trónjáról, s  
a kormánypálczát egy németnek adja át,

Nem tekinthetünk közönyösen azon időpontra,  
mikor gróf Andrássy, uralkodója kegyelmének je-  
leivel elhalmozva, a népszerűség visszatért dicső-  
nyében leteszi a kormánybotot, mely eddig állá-  
sunkat kifelé a népek koncertjében meghatározta.  
Andrássy tekintélye a mi tekintélyünk is volt. Ha  
Andrássy a népek tanácsában fölemelte szavát —  
dicsőségének fénye visszasugárzott azon nemzetre,  
mely őt szülte. A magyar nemzet volt az, mely  
Andrássy által megkötötte a szövetséget észak hatal-  
maival, a magyar nemzet volt az, mely Andrássy  
által korlátozta Oroszországot, s hódításai teréről  
a Dunán át visszaszorította, s a magyar nemzet  
volt az, melyet Andrássy személyében szövetségre  
kért közép Európa legnagyobb hatalmassága. —  
A mit Beust, Bismarck gyűlölete elrontással fe-  
nygetett, azt a magyar Andrássy jóvá tette; az  
áldásos középeurópai szövetség, mely monarchiánk-  
nak ismét megszerző a rég nélkülözött szilárdsá-  
got és biztosságot; — gróf Andrássy műve.

S midőn most gróf Andrássyt magas állásá-  
tól megválni látjuk, nem tudjuk leküzdni magunk-  
ban az aggálynak egy nemét nemzetünk legköze-  
lebbi jövője iránt. Andrássy megy s a német Hay-  
merle jó helyébe. S ugyanezekkor odaát Ausztriában  
egy sötét koalíció tűnik fel a parlamentáris are-  
nán; minden rossz jelszó: federalizmus, klerikaliz-  
mus, feudalizmus, panszlavizmus helyet foglal ama  
táborban. A nyugatról fenyegető szláv felhő paral-  
lisálja-e a keleten gomolygó szláv felhőt, — vagy

Könnyek válnak:  
Add szerelmednek jelét.

Lásd! szívembe' még tavasz van,  
Ámde eljőhet a tél;  
S szép napjaink ránk nem várnak,  
Reményeim velök szállnak.  
Elhullanak,  
Mint ősszel a falevél.

## III.

Szerettem a tavaszt,  
A zenge kikelet ifjú zöld világát;  
Meglesni a hajnalt  
Ébredő félben,  
Arcod báját látva mindég  
Mosolygni a rózsafényben.

S most az ősz mi fáj!  
Nézni a levelek lassu elhullását,  
Elmerengve hosszan  
E haldokló képen,  
Szép arcodnak hervadását  
Látni minden kis levélen! . . .

Böhm József

## Apróság.

## Hogy szeretnek az asszonyok.

Az egyik addig szereti férjét, míg az csinos,  
fiatal és egészséges és elég pénze van neki. A másik  
csöndben szereti férjét, olyan csöndben,  
hogy az nem is tud föléle, bár husz éves házasság.  
A harmadik féltékeny, szereti férjét. Mindég  
ijeszti, csunya cselédséget tart és percig se tá-  
vozik oldala mellől. A negyedik azért szereti éle-  
tét, mert az művész vagy más neves személyi-  
ség. Mihelyt megszűnik az lenni, az asszony haj-  
lama más férfi felé fordul. Az ötödik azért tartja  
fenn a békességet, mert a férj, gyermekeinek atyja

s hogy jó példát mutasson csemetéinek. A tizedik  
azért szereti férjét, mert az becsületes asszonyhoz  
így illik, különben marja a világ szája. A huszadik  
az okból, mert fél, hogy férje beváltja szavát, mely-  
szerint agyonveri, ha csinyit tapasztal. Az ötvene-  
dik a miért megszabadította rokonaitól, a hol rab-  
szolga volt, s mert tisztességes életmódot biztosít  
neki. A századik pedig tiszta, tiszta igaz szerelem-  
ből.

Csoda-e, ha nemsokára itt lesz az idő, mikor  
csak minden századik leányt vesszik nőül?

## A császár kabátja.

Vilmos német császár nem sokat ad az öltö-  
zetre. — Komornyikja a multkor példálózott, hogy  
egy új kabátot vegyen föl, mert az, a melyet has-  
nál, nagyon kopott, hiszen két vagy három esz-  
tendővel tovább hordta, mint kellett volna.

Egy reggel a császár, nem találva kabátját,  
a komornyikot hivatva:

„János — kérdé tőle — hol van a régi ka-  
bátom?”

„Fölséges uram, én vittem ki a szobából, hogy  
ne vegye már fel, mert nem arravaló.”

„Mit csinálsz vele János?”

„Azt hiszem, hogy eladom.”

„Mit gondolsz, mennyit kapsz érte?”

Már erre bájos volt válaszolni, mert oly rossz  
volt a kabát, hogy a házálósido sem adott volna  
egy forintot. E kérdésre tehát János egy percze  
zavarba jött, de kevés gondolkodás után azt vála-  
szolta:

„Reményilem, hogy el tudom két forintért  
adni.”

A császár fölvette az asztalról pénztárczáját  
kinyitotta és a két forintot átadta Jánosnak.

„Itt az ára János — mondá: — megszoktam  
azt az ócska ruhámat, nagyon kényelmes, hozd  
vissza, szükségem van rá.”



pedig egyesülni törekszik-e a kettő a magyarság veszedelmére?

„Félre sötét képek, ti sötétség rajzai, félre!” Nemzetünk vészolt nem remeghet, mert készen van a harcra. Andrassy megvált Bécstől s hozzánk tért vissza. Minden jelesünk, s így ő is fenn lesz a földüzeten, ha ki talál törni a zivatar. S ha kitör is: alios jam vidimus ventos, aliasque procellas!

N

\* Hár o m s z é k m e g y é t r á n t j a e l ő a „Magyarország” azon kételyei bizonyítgatásául, hogy Tisza Kálmán nem lesz képes korrekt előterjesztést tenni azon intézkedésekről, melyeket a kormány az ideai rosz termés s az abból folyó országos gazdasági helyzettel szemben eddig tett. „Kiváncsiak vagyunk, — ugymond a nevezett lap — hogy a miniszterelnök ur előterjesztése miként fogja megcáfolni ama szomorú tényeket, hogy az adóvételre hájtások (mint többek közt a székelyföldről) már az ingatlanokat támadják meg s magában Háromszéken rövid idő alatt több, mint 70 exekuciót hajtottak végre ingatlanokon, a mi azt jelenti, hogy ott már a pusztai földön kívül semmi eladható vagy jobbann mondva, elvehető nincs. Kiváncsiak vagyunk, a miniszterelnök előterjesztése miként fogja megcáfolni azt a tényt, hogy a székelyföldről és évbén mintegy 150 család vándorolt ki az itthon pusztító kormányrendszer elől Romániába, hol jelenleg Dobrudzában ingyen földet kap, elölshosodik s aztán majd gyermekei verekedni fognak véreik ellen Románia érdekében.”

Ezen szomorú dolgok czáfolatát illetékes helyről elvárjuk.

Gróf Andrassy Gyula folyó hó 9-én bucsuzott el a külügyminisztériumtól; Calice mondott beszédet, melyre Andrassy melegen, önértékesen válaszolt; ezután br. Haymerlet, az új külügyminisztert fogadta Calice, ki rokonszenvesen válaszolt.

Gróf Zichy Ferencz, konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet a török fővárosból elutazott, hogy Bécsbe jöve, az új külügyminiszterrel személyes érintkezésbe lépjen. Konstantinápolyban a nagykövet ezen utazásának nagy fontosságot tulajdonítanak, nyilván a török részről pengetett osztrák-magyar-török szövetség értelmében. Gróf Zichy utjának azonban, mint a „P. L.” értesülése is megerősíti, semmi más czélja nincs, mint épen csak az említett személyes érintkezés. Valószínű, hogy a monarchia többi külföldi képviselői is hasonlóan fognak cselekedni — s az új külügynek alkalma lesz a képviselőkkel jövőbeli magoktartását és politikai működésüket alaposan megbeszélni. Ennyiben — s ez elegendő is — csakugyan fontos a konstantinápolyi nagykövet utazása.

A büntető törvénykönyv életbeléptetése tárgyában összehívott bizottság az igazságügy miniszter elnökelete alatt tartotta ötödik ülését. A bizottság elvben elhatározta, hogy az osztrák polgári törvénykönyvre vonatkozó intézkedések, a mennyiben ilyenek, tekintettel Erdélyre és a polg. határvidekre nézve szükségesek volnának, az életbeléptetési törvényben történjenek. — A mult ülésben függőben hagyott, a felügyelő bizottság szervezésére vonatkozó kérdést olyképp oldotta meg a bizottság, hogy az erről szóló 34. szakaszt egészen kihagyta, minek folytán az életbeléptetési törvény a felügyelő bizottságról intézkedni nem fog. A javaslatnak 35., a rögönbiráskodásra vonatkozó szakaszának szövegezése függőben hagyott. A 36-ik szakasz az életfogytiglani börtönrre ítéltnek esetleges újabb büntetéséről elfogadtattott, a 37. a 15 évig terjedhető fegyházra elítélteknek újabb büntetéséről szóló szakasz pedig függőben hagyott, mivel az ülés véget ért.

A kisbirtokosok országos földhitelintézetének végrehajtó bizottsága ülést tartván, azon a folyó hó 19-én tartandó alakuló közgyűlésén ajánlatba hozásra következő névsort alapított meg: Elnök gróf Festetics Pál, alelnök Bittó István, igazgatók: Beliczey István, gróf Csekonicz Endre, Galgóczy Károly, gróf Károlyi Tibor, Ordódy Pál, dr. Pfurtsch Frigyes, Sváb Károly, Tarnóczy Gusztáv, Tisza László. Felügyelőbizottsági tagok: dr. Apáthy István, báró Bánffy Dezső, Helfi Ignác, Nagy György.

Román lapokból. A bukaresti „Telegraphul” közlésezi a párisi „Le Republique francaise”-nek a romániai zsidókérdés megoldására vonatkozó véleményét. A francia lap azon meggyőződésben van, hogy a nagyhatalmak a bukaresti kormány által javasolt megoldással nem le-

hetnek megelégedve mindaddig, míg azon javaslat oly módon nem módosítottatik, a melynek értelmében a zsidók épen oly joggal vásárolhassanak ingatlanokat, mint bármely romániai polgár. Ezen megjegyzését oly rosz néven veszi a félhivatalos „Telegraphul”, hogy megelégedve francia rokonszenvenről, kiket a „francia-zsidó köztársaság” ellen is gúnyosan ir Gambetta nagylelkű politikájáról és azt mondja: „Franciaország beleegyezett Bessarabia retrocessiójába és meg fogja engedni azt is, hogy Arab-Tabiát elvesztjük, most pedig már azt is akarja, hogy őseink örökségének utolsó foszlányát is, házi tűzhelyeinket is adjuk át a jövevényeknek; no de már ezt nem fogjuk oda adni senkinek sem, történeljé bármis a világon”.

## Tisza László

elnöki megnyitója a s.-sztygyörgyi vándorgyűlésen.

Tisztelt vándorgyűlés!

Midőn az erdélyi gazdasági egylet megbízásából a vándorgyűlésen elnökölni szerencsém van, fogadják köszönetemet szép számú megjelentéükért, mely elvitázhatlan bizonyítéka annak, hogy a vándorgyűlések eszméjéhez t. gazdaságaim ma is ragaszkodnak és annak czélyszerűsége iránti meggyőződésük nem ingatta meg azon kényszerűség, hogy istennek hála nem bel, hanem külföldi háborúk és nyugtalanságok miatt három évig vándorgyűlést nem tarthattunk. Engedjék meg, t. gazdaságok, hogy különös örömmel fejezzem ki a felte, hogy vándorgyűléseinket épen Háromszékmege s e vendégszerető város kebelében kezdhessük újra. Alig van azonban, és különösen magyar ember számára nincs örömpohár örömcseppek nélkül! Így mai jó érzetünk is nem kevésbé zavarja meg azon veszteségek tudata, melyek bennünket az utolsó vándorgyűlésünk óta értek és bár a sebeket felszaggatni nem szeretem, kegyeletes ösztönöset mulasztanék, ha meg nem emlíkezném e helyen örökké felejthetetlen nagy elődöm, az erdélyi gazdasági egyletnek minden magyar szívbén örök életű elnöke, gróf Mikó Imréről, Nagy Ferenczről, a vándorgyűlések egyik teremődjéről és lelkéről, valamint gróf Mikes Benedek- és báró Szentkereszty Istvánról, kiket épen a megye területéről ragadtott el a halál, ezen időközben! Legyen nyugalmuk csendes az imádott hazai földben, emlékekűk áldott közöttünk, példájuk termékeny, és adja isten, hogy helyüket a közéletben ifjabbak foglalják el, hasonló szorgalom, képzettség és főként önzetlen hazafiság és fáradhatatlan kitartással.

Az okserű gazdálkodás teremője, Albrecht Thaer, úgy nyilatkozott: „Ich kenne keinen Ort, Ich kenne keine Zeit; Ein gut gesprochenes Wort gilt für die Ewigkeit!” Merész, mondhatnók vakmerő állítás, a melyre csak ő lehetett jogosítva, de igaz, mert az örök igazságnak minden viszonyok közt kétségtelenül helyesnek kell maradnia s rendesen az ezt kétségessé tehető események, e körülmények nem ismeréséből és ennek folytán az elv helytelen alkalmazásából erednek. Epen azért, t. vándorgyűlés, fódolog önmagunknak, viszonyainknak ismerete s ezért tartom én üdvös intézménynek vándorgyűléseinket, melyek hazánk különböző vidékeinek viszonyait megismerni segítenek, lakosainak jellemét, gondolkozási irányát, a melyekről mind tisztában kell lennünk, ha hibáinkat szabadulni, hiányainkat pótolni, szóval megjavulni s elmaradottaságunkból kiemelkedni akarunk. A mezőgazdaság emelkedése fontos mindenütt, de még fontosabb az nálunk, t. vándorgyűlés, mint más részeknél, hol az egyesek bukásánál a komopolitizmusra gyakran hajló államgazdák semmi veszedelmet nem látnak! Bizonyos körülmények közt tán igazuk van, mert, ha Némethonban vagy Franciaországban anyagilag elesik valaki, az, ki az elbukott helyett felemelkedik, hasonlóan német vagy francia és így a nagy nemzeti érdekek érintetlenül maradnak, míg ha a tudatlanság, rosz számítás megfontolatlan pazarlás miatt közülünk jut tö. kre valaki, ezt kénytelenek vagyunk nemzeti kárnak is tekinteni, miután nálunk nem mulaszthatunk el egy parányi munkát, nem adhatunk ki czéljatlannul egy fillért, nem hagyhatunk paragon egyetlen megmívelhető barázdat a nélkül, hogy eszünkbe ne jusson a koszorús költő fájdalom felhoztatása: „Teremt-e isten több magyart, ha mi is elfogytunk?” De fontosabb nálunk a mezőgazdasági érdek annál fogva is, mert míg más államokban a virágzó, tehát bőven fogyasztó ipar első feltétele a mezőgazda jóléte, itt sz István birodalmában a dolog egészen megfordítva áll; ha sikerül a gazda vállalatla, ha a gazdának van pénze, felvirul az ipar, jótékony hatását, valamint az ellenkező eset megbénító erejét me. érzí hazánkban nemcsak a leggyeszterűbb mesterember vagy gyáros, de megérzi azt még a könyvkereskedő, journalisták, iskoláink, szóval a mivelődés factorai is. Nálunk tehát mindennek alapja a mezőgazdaság s állami felvirágzás csakis ennek felvirágzása alapján képzelhető. Nem csak családunk és magunk, de valóban a haza iránti kötelességünk is figyelmeztet, tevékenységünk első helyen mezőgazdasági érdekeinknek szentelni. Ha ez alapot egyszer biztosan leraktuk, felépíthetjük rá előbb a kis ipar szerény, de biztosan áldást

árasztó csarnokát, később talán a nagy ipar pompás palotáját is.

De ha elragadtatva magunkat divateszmék és a nálunknál fejlettebb kulturálmok példája által saját viszonyainkra való figyelem nélkül, megzavarunk a teendőknél természetesen és az örök igazságnak megfelelő rendet, — az ingatag alapra épített fényes palota igen rövid időn nyakába szakadna hebeburgya építőinek és romjai alá fedné még a haza szent földét is, melyre az alapot előlegesen megépíteni elmulasztottuk. Midőn örömmel constatálom, hogy jelen kormányunk felfogta a helyzetet, hazánk gyenge anyagi viszonyainak korlátai között semmit el nem mulaszt, hogy bennünket ez alap megvetésében előre se gitsen. Szokott ösztönösemmel elvonnom kell a t. vándorgyűlést azon nagyon is lábra kapni kezdő beteges iránytól, hogy mindenben és mindent csakis az államtól és kormánytól várjunk és követeljünk összegudogott közel. — Ha valaki, úgy épen a gazda tartozik folyton emlékbén tartani a mondatot: „Segíts magadon, hogy Isten is megsegítsen!” Ez elv iránti működés, gazdasági egyesüléseink, vándorgyűléseink létezése, mely utóbbinak nem csekély szerencséje, hogy működését oly talajon kezdhette újra, mint e derék megye, mely sok irányu, másoknak sok tekintetben utánzásra szolgáló számos intézkedéseivel, melyeket itt részletesen elősorolni feladatom nem lehet, bizonyítja, hogy igenis ragaszkodik a fenebbi elvhez és érzí, miszerint ha a nagy világ haladásában elgázoltatni nem akarunk, vesztegetni való időnk nincsen s szövészeti s faragászati tanmühelyeivel mutatja azt is, miszerint érti, hogy a házi ipar pártolása is közvetlen ügyen, de egészen a mezőgazdák és mezőgazdaságjára szolgál, arra képeztívén, hogy a nyári kereseménynek ellen tétlenül emészte ki. niók, de keresésének télen is annyit, hogy abból magukat és családjaikat tisztességesen fentarthassák. Nem vonakodom, mint ezt már mások is volt alkalmam kinyilatkoztatni, hogy én a mezei munkás vagyonsodása kérdéseknél megfietését a háziiparnak mindenütt az adott körülményekhez alkalmazott elterjedésében keresem és vélem bizton feltalálni. Midőn újból is köszönetet mondanék érdeklődést tanusító szíves megjelenésükért, ezen pezs-gő beleletet ígatót derék megye s városnak vendégszerető fogadásáért és magamat t. gazdaságaim barátságába s szíves elnézésébe ajánlanám, az erdélyi gazdák V.ik vándorgyűlését ezennel megnyitom.

## Kimutatás

az erdélyi gazdákknak 1879. okt. hó 2-ik és következő napjain Seps-Szentgyörgyön tartott V.ik vándorgyűlése alkalmával rendezett tárlaton háziiparczikkekről jutalomra ajánlott kiállítókról.

A szövődei munkavezető közreműködésért két db arany, Schossberger Ilka, Balló Berta, Hamar Etel, Perdi Amália, szövődei növendékek, 2—2 db arany, Zsigmond Ferencz szövődét végzett növendék N.-Bacznóból különféle szötteményekért két db arany, Szöröcsy Vilma különféle szövetek, himzések és varrásokért egy db arany, Révai Borbála Nagy-Bacznóból különféle gyapjuszövetekért egy db arany, Csusz Tamásné Ilyefalváról szötteményekért egy db arany, Solymosi Anna Seps-Szentgyörgyről különféle női munkákért két db arany, Nagy Teréz Seps-Szentgyörgyről különféle női munkákért két db arany, Semsey Tamásné himzésekért és varrásokért egy db arany, Andrási Berta Seps-Sztgyörgyről női ruhakészítésért két db arany, Sorbán Istvánné Kovásznáról oláh kendőekért egy db arany, Sándor István Seps-Szentgyörgyről festett fonalakért egy db arany, Barta László kikösi tanító festett fonalakért egy db arany, Benkő Lajos Seps-Szentgyörgyről különféle likőrökért egy db arany, Révai Pál Nagy-Bacznóból szilvapálinkáért egy darab ar. ny, Rézer Bernát Seps-Sztgyörgyről kalácsokért egy db arany, Borbát Ferenczné Kovásznáról szitaért és skatulyákért egy db arany, Hentz Richard Braszából koczka-padozatokért egy db arany, Kaitár István tanító Gyergyó-Alfaluból szalmafontatért, fafaragványért egy db arany, Langer Herman Baróthról fafaragványokért egy db arany, Kalános György és Kalános János Zágónból teknőkeért egy db arany, Stof és Horváth Feketealomról műszer-számokért két db arany, Költő Miklós, Sinek Samu, Stof János, Páljános György, műfaragó növendékek Hosszfauluból műfaragványokért 2—2 db arany, Bartók Zsigmond Bodokról cserép zsinde-lyért egy db arany, a keresztényfalvi részvénytársaság tűzálló agyag érték sítésére tűzálló agyagért és tégláért egy db arany, Téglás Gábor S.-Szentgyörgyről lakatos munkákért egy db arany, János Dávid Seps-Szentgyörgyről kádár munkákért, különösen egy 3360 literes hordóért egy db arany, Andri Péter Kőpecről hordóért egy db arany, Császár-Róza szövődei növendék szötteményekért két ezüst forint, Schul Jetti fehér himzésért egy ezüst forint, Imre Samu Papolczról kaszu turóért két ezüst forint, Nagy Juli Kőrispatakról fehér himzésért egy ezüst forint, Duka István malomtermékekért egy ezüst forint, Kovács Mózesné Kézdí-Vásárhelyről, Czintos Józsefné Kézdí-Vásárhelyről mézes pogácsáért 1—1 ezüst forint, Zol-



tán Andrásné Etfalváról fenyővizért egy ezüst forint, Lőcsi Mihály Kovácsnáról keféért egy ezüst forint, Bedő Dávid Kálnokról kályha-csempéért egy ezüst forintot, Fekete Mózes kőfaragómunkáért két ezüst forint, Kovács Domokos Sepsisziggyőrgyőri patkóért két ezüst forintot, Tompa Margit himnuszért és foltozásért két ezüst frt, Görög Rózsika Pákéból horgolásért egy ezüst forint, Feldmann Jakabnál szőttekért egy ezüst forint, a házi-ipart és iparos szakokat átjáró tejesztő háromszéki egyesület a szövődő felállításért dícsérő oklevél, Binder Lajos gépész-mérnök a szövődő felszerelése és vezetése körüli szakértő tevékenységért dícsérő oklevél, Veres Bénéjminné házi szőttekért dícsérő oklevél, a szkatolnai kisgazdai kör házi szőttekért dícsérő oklevél, Veres Istvánné különféle házi szőttekért dícsérő oklevél, Benkő Györgyné Árkosról házi vásznakért dícsérő oklevél, Csákány Lilla házi vásznak és szedett festésekért dícsérő oklevél, Vitályos Gáborné Gidófalváról több nyústós vásznakért dícsérő oklevél, Gyárfás Samu selyemtermelésért dícsérő oklevél, Béli Tivadarné Bodoláról selyemtermelésért dícsérő oklevél, Boda Samu selyemgubókért dícsérő oklevél, Deák Lajosné, Tompa Mari, Péter Józsefné, Kányádi Györgyné, Ördög Ferencné, Ferenc Anna, Imre Károlyné, Földes Mózsné házi szőttekért dícsérő oklevél, Német Mártonné taplómunkákért dícsérő oklevél, a csikszederdai gazd. felső-népiskola limburgi sajtért dícsérő oklevél, Madár Mihály csikszederdai felső-népiskolai igazgató limburgi sajt készítésért dícsérő oklevél, Vrencsán Vaszi tömlő-turóért dícsérő oklevél, Pojénár András tömlő-turóért dícsérő oklevél, gr. Kálnoky Dénes írósvajért dícsérő oklevél, Türk György malomtermékekért dícsérő oklevél, Szigmond testvérek Kolozsvárról malomtermékekért és süritett tejért dícsérő oklevél, Königes és Kopony mûmalom-készítményekért dícsérő oklevél, Cserey Jánosné málnaszecskert dícsérő oklevél, Haraly község faedényekért dícsérő oklevél, Botfalva (Brendorf) mûmalomkészítményekért dícsérő oklevél, a hosszafalusi mûfaragászat felső-népiskola mûfaragványokért dícsérő oklevél, Kupcsay János mûfaragászat tanár a mûfaragászat sikeres tanításáért dícsérő oklevél, Jekelius Károly (Brassó) nagy-baconi vaskészítményekért dícsérő oklevél, Zakariás András öntött vaskészítményekért dícsérő oklevél, Péter Ferenc mûfaragás Keresztúrról mûfaragványokért dícsérő oklevél, Baczon község téglá és cserép zindelyért dícsérő oklevél, Révay Pálné Nagy-Bacsonból anyag-mûintázatokért egy arany, a fülei vashamrort vert és öntött vaskészítményekért dícsérő oklevél, Bartha Károly hordóért, Barabás János N.-Bacson hordóért, Lázár Irén szőnyegszövedéket, a holtvénny gyár készítményekért dícsérő oklevél.

Kelt Sepsisziggyőrgy, 1879. okt. 5-én.

Hintz János, Eltes Elek,  
bizotts. eln. bizotts. jegyző.

## A brassói „Gazdasági takarékpénztár”.

Brassó, október hó 1879.

Az osztrák-magyar bank egyik legfontosabb hivatása volna kisbirtokosainkat olcsó hitel által azon helyzetbe hozni, hogy ne csak kizárólagosan a termésre legyenek utalva, hanem a kor folyton haladó követelményeikhez képest birtokaik kezelését összeköthessék a földbirtok természetével összefüggő üzletekkel és így az uralma, úgy mint jó és rossz időjárás nyomása alól szabaduljanak.

De a nemzeti bank ezt vagy nem akarta, vagy nem tudta tenni.

Ezen mulasztást pótolandó, a székelyföldön több magán-pénztézet létesült, melyek dacára annak, hogy jól vezetettek és hogy egészséges alapra fektetvék, még sem felelnek meg az egész szükségletnek.

Ezen körülményt tekintve, több magas állású s tekintélyes birtokos és pénzügyi tekintély a szomszéd megyékből megalapították gróf Kálnoky Pál ó mélt. elnökle alatt a brassói bank vezérigazgatója, Alexi Teóchar és az én vezetésem mellett a „Gazdasági takarékpénztár”-t.

A befektetők érdekeit ezen intézet szigorúan megóvando, nemcsak egy erős tartalékokkal biztosított, hanem eddig még nem ismert mérvben engedett ellenőrzést magára az ügykezelésre a befektető közönségnek.

Czélja ezen intézetnek minden irányban és mentől tovább, annál olcsóbb pénzforrásokat nyitni birtokosainak, kis iparosainak és kereskedőinknek, legfőbb törekvése leendő lehetőleg hosszúra nyúló és részletfizetések által törleszhető hitelt nyújtani.

Több oldalról félremagyarázatot ezent takarékpénztár törekvése.

Semmi sem áll távolabb tőlünk, mint a már létező ilyenmű pénztézetek rovására akarni emelkedni.

Ellenkezőleg azon modern iskola tanait valljuk, mely szerint mentől több magán-pénztézet, annál sikeresebb működésök, mert egyik a másikat segíti, pótolja.

Semmi sem igazolhatja ecclatansabban ezen tételt, mint épen jelen konkrét eset.

Ugyanis minden ember tudja, hogy ily intézetek felvirágzására két dolog elkerülhetetlenül és első sorban szükséges: az idegen tőke és ezzel szemben szükséges ismerete a körülményeknek és hitelviszonyoknak az elhelyezésnél.

Idegen tőke alatt én nem egyik vagy másik nagyobb intézetnél reescomptó által nyert pénzt értem, hanem a valódi tőkét, azon tőkét, mely a nagy közönség megtakarított fölléreiből képződik és melyre névben minden komoly intézet csakis összegyűjtő és elhelyező organum gyanánt szerepelhet.

Már pedig nem vonható kétségbe, hogy nekünk oly tőkék állanak rendelkezésünkre, melyek a már létező vidéki intézetek rendelkezési körén túl esnek; p. o. akármily előnyöket uujtana is a kézdí-vásárhelyi takarékpénztár, a brassói közönség mégsem helyezné soha oda föllékeit.

Nem bizalmatlanságból, hanem azon körülménnyel fogva, mivel a befektető mindig közvetlen felügyelete és rendelkezése alatt akarja tudni pénzét.

De maga a kézdí vásárhelyi takarékpénztár is csak bajosan vállalkozhatnék brassói pénzek felvételére, eltekintve a külfelnyásoknak alávetett és előre nem látható folytonos fluctuációját a tőkének.

Másfelől nagy előnyben van felettünk a k. vásárhelyi intézet az elhelyezés kérdésénél közvetlen a helyszínen tett tapasztalatok alapján itélvén meg a hitelviszonyokat. Tehát egymásnak nem ártathatunk, de igen is sokat használhatunk.

A mi legközvetlenebb óhajátunk a többi intézetekkel a legszorosabb egybekötésben élni.

Még egy ellenvetésre akarok röviden reflektálni. Azon semmit mondó frázisra: „Ugy is igen sok a pénz, nincsen elhelyezés”.

Ez nem áll: nem állhat nálunk, kik a fejlődés alsó fokán állunk, mikor még a civilizáció élén álló és tökélegzadg Franciaországban és Angliában sem lehet azt mondani: „igen sok a pénz”; mert épen a tőke segíti elő azon folyton növekvő productiót és consumtiót, mely voltaképen képezi a materialis haladást és emelkedést. Már pedig ma már kétséget nem szenved, hogy egy egyesek, mint nemzetek existenciájá vagyoni állásukhoz van kötve.

Ezen haladásnak, ezen vagyonsodásnak egy vidéken fokozatosan kell történnie, és első sorban a pénztézetek hivatása elősegíteni az által, hogy helyesen alkalmazott hitellel ipart és kereskedelmet teremtsen ottan, a hol még nincsen.

A földbirtok racionalis kezelésével, az ipar és kereskedelem emelésével pedig nagyobbodik az üzleti kör, erősödik a vállalkozási szellem és mind nagyobb és nagyobb mérvben nyer a tőke alkalmazást, csakhogy az ilyenformán igénybe vett pénzsegély akkor nem egy nyomasztó teher gyanánt fog ránk nehezédni, hanem fructificáló befektetés lesz, mely egyeseknél a jólétet, általában pedig a civilizációt fogja elősegíteni.

Tehát nincs igen sok pénz, még elég sincs.

De azon esetre, ha igazán tulságosan sok pénz volna is, épen bankokat kellene alakítani, mert a bankok nem szaporítják a már létező tőkét, nem fabricálnak új pénzt, hanem csak eszközlik a létező pénzkészlet egészséges elhelyezését.

A Gazdasági takarékpénztár tettelegesen működését előre közhírré fogja tenni

Maurer Viktor.

## Országgyűlés.

Eltekintve attól a jámbor ötlettől, mely kétségbe vonta, vajjon a ház egyáltalán akare foglalkozni Boszniával s a melyet Apponyi gróf tartózkodott is rhetorikájának mélabus szárnyaira emelni — még mindig roppant gyermekes marad az ellenzélinek magatartása. A kormány által benyújtott törvényjavaslatokat okvetlenül tárgyalnia kell a háznak, hogy a javaslatok tárgyalásának bizottsági előkészítése helyes, azt Apponyi gróf később, midőn újabb bizottságok szervezéséről volt szó, maga is elismerte. Így aztán igazán nem lehet tudni, hogy hol van itt a veszélyes praecedens, mikor a ház azután is elvetetheti a javaslatot, ha a bizottság már tárgyalta. Ha lehet itt veszélyes praecedensről szól, az legfőkébb az ellenzék eljárásában lehet föltálatni. Mert ha innétől sem lesznek szerencsésebb argumentumai, akkor bizony nem sok sikerrel bízathatja magát. — A ház hozzájárult a bizottság kiküldetéséhez.

Még egy hasonló ártatlan csatát próbált az ellenzék az inségek részére nyújtandó segély szövegére kerülvél. Scitovszky János, az egyesült ellenzék rokonszenves fiatal szónoka, párta nevében kijelentette, hogy a főispáni jelentések mellett a közigazgatási bizottságokat is meg kellene hallgatni. Ebben igaza is volt, csakhogy ezt a kormányelnök nyilatkozata sem zárta ki azon esetek kivételével, hol rögtön kell intézkedni s hosszas tanácskozások mellett komoly szerencsétlenségeknek tennék ki egész vidékeket. Az egyesült ellenzék hivatalos nyilatkozata azonban nem is ezért érdemel figyelmet. Sokkal élvezetesebb benne az az öntudatlan dícséret, melyet a közigaz-

gatási bizottságoknak zeng, melyeket eddig anynyira neveltségessé igyekezett tenni.

Scitovszky beszéde közben egy mulatságos epizód is fordult elő. Egyszer meg nagyméltóságos a kormányelnököt, a mi a szélbál busmagyarjainál a felháborodás hangos kitörésére vezetett.

Legtöbb derűtlenséget azonban kétségtelenül Verhovay keltett, midőn megszidta a kormányt azért, hogy az idén jobban folynak be az adók, mint tavaly. Verhovay a jelen én inségére hivatkozott, de arról megelégedkezett, hogy az csak most kezdődhetik s az adók jobb befolyása már az elejétől ered.

Úlés volt még pénteken. Vagy két heti szünet is lesz, mialatt a bizottságok előkészíthetik a legsürgősebb törvényjavaslatokat.

## KÜLÖNFÉLEK

Szintársulatunk szerdán egy ügyes életképet adott, a Toldy Z. által fordított és annak idejében kemény kritikát kiállott „Három pár cipő” című darabot. A két első felvonás csinos kompozíciója, az utolsó pedig pikáns cselekvénye által tartá leköve a figyelmet. A darab hősnője Hetényi Antonia (Léni) volt. Nagy otthoniassággal, kedélyességgel párosult kellemmel s az utolsó felvonásban szeretetreméltó csintalansággal játszott s a közönséget sokszoros tapsokra rá-adta, nehány sikerült jelenete után ki is hívták a csinos „suizster majstrammé” asszonyt. Szathmáry (Flink L.) szokott józú humorával most sem volt fukar, Benkő Jolán (Éder Laura) rövid szerepét ügyesen játszta el. — Csütörtökön a „Peleskei notárius” került színre. A czimszerepet Zádor vitte elég tiszta fel fogást tanúsító játékkal, csupán egy kis kedvetlenség vagy valami éféle volt érezhető rajta s ez természetesen az élénkség rovására történt. Találó rögtönzést is hallottunk tőle. Mikor ugyanis az a jelenete következett, a hol Baczur Gazsival beállít néző publikumnak, kedélyesen elhelyezkedve az orchestrum melletti székre, végig nézett a gyér közönségen s megcsóválván fejét az üres székek láttára, így szólt nagy komolyan Gazsához: „enye beh rászedett bennünket az az urfi; azt mondta, hogy olyan sokan vannak a színházban, hogy helyet sem lehet kapni.” A közönség tapsokkal fogadta ezt a keserves humort. Baczur Gazsinak (Komáromy) egy pár dala, pl. a „hej de szép volt hajdanában” igen alant volt intonálva. Benkő Jolán (Desdemona) bekormoztatván Othellonak (Szathmáry) általa, a notárius intervencziója alatt tökéletesen kiesett komolyságából. — Az előadás sokkaj élénkebb lehetett volna ilyen szereplők mellett.

A „Magyarország” és „Egyetértés” egyik közeli számában azt a boldondó hírt bocsátja szélnek, hogy itt az egyesült ellenzék „pártértekezletét” tartott. Ebben a gyűlésben (!) aztán kimondatott, hogy ama brutális megtámadással, melyet közlebről lapunk szerkesztője ellen intéztek, — a pártunk semmi köze nincs. Hát ez nagyon bölcs és okos beszéd, a mit mi ennél később gyánánt vesünk — s annak idejében fel is használjuk. Eddig tehát még semmi baj nincs. Hanem a nevezett közlemény védelme alá veszi magát a tény t is és úgy látszik, döntő bíról lép fel a közönség előtt ez ügyben. Erre nézve tehát felvilágosítjuk a tévelygőket, hogy ebben a dologban nem az „Egyetértés”, sem a „Magyarország” s nem is a „pártértekezlet” (!) hanem a s. sztygyörgyi járásbírószág fog a napokban dönteni.

A dakozás. Bitai György, bukaresti lakos a csik-karczfalvi tűzkárosultak javára lapunk szerkesztőségénél 2 frtot adakozott. Átszolgáltattuk ez összeget megyénk alispánjához illetékes helyére juttatás végett.

Nyilvános köszönet. Az erdélyi gazdák tiszteltetésére adott bál tiszta jövedelmének felét, 35 forint 35 krajczárt a rendező bizottságtól átvett. Midőn ezen összegért a bálban résztvevőknek köszönetemet nyilvánított, egyszersmind értesitem a közönséget, miszerint ezen összeget nyilvános elszámolás kötelezettsége mellett a székely nemzeti muzeum-örnek aprólékos kiadásokra áadtam. — Kelt Sepsisziggyőrgyön, 1879. okt. 10. Potsa József, főispán.

Kimutatás október hó 3-án tartott táncszertély bevételeiről és kiadásairól. Bevétel: Személyjegy elkel 103 drb. 4 1 frt 103 frt. Csaldjegy elkel 9 darab 4 2 frt 18 frt. Felülfizetett főispán méltóságos Potsa József ur 4 frtot, és közjegyző tek. Benedek János ur 1 frtot. A jegyzőszobba földjén találtatott 1 frt. Összeg: 127 frt. — Kiadások: Nyugta szerint a zenekarnak kifizetett 35 frt. Falragasz és tánczrend nyomtatványért számla szerint 8 frt 50 kr. Számla szerint Csutak testvéreknek petroleum és lámpaüvegért 5 frt 20 kr. Sz. sz. 2 font stearin gyertyáért 1 frt. Sz. sz.



2—2